

Mentorstöd av seniora studenter, erfarenheter från medicinkurs för rtgSSK och BMA.

En rapport av Eva Oskarsson, Kristina Elgbratt och Eewa Nånberg

Bakgrund

Inom programutbildningarna till biomedicinsk analytiker (BMA) resp. röntgensjuksköterska (RtgSSK) bygger mycket av den kunskap och förståelse som studenterna ska inhämta på en succesiv progression av kurser och kursmoment. Begränsade kunskaper i fysiologi leder till bristande förståelse för fysiologiska förlopp och påverkar förmågan att klara efterföljande kurs i sjukdomslära, *Sjukdomslära med farmakologi*. I ett pilotprojekt ville vi bilda mentorledda studiegrupper (MG) för studenter som deltog i kursen Sjukdomslära med farmakologi, VT19, för att skapa ett forum där studenter fick beskriva och förklara komplexa sammanhang för att pröva och utveckla sin kunskap och nå kraven för utbildningens och yrkeslegitimationens kunskapsnivå. Målet med projektet var att stärka studenternas kunskapsinhämtning och bearbetning av komplexa frågeställningar genom mentorstöd av seniora studenter.

Genomförande

I stort genomfördes pilotprojektet enligt den i ansökan beskrivna planeringen.

Rekrytering och introduktion av mentorer:

För rekrytering av seniora studenter från BMA- och RtgSSK-programmets termin 4(T4) resp. 6 (T6), gav deltagande lärare studenterna en kort generell information efter en schemalagd föreläsning och inbjöd intresserade till ett mer utförligt informationstillfälle under terminens (VT19) tidiga del. Antal intresserade studenter som deltog i den generella information var relativt stort från BMA-programmet, men obefintlig från RtgSSK-programmet trots uppmaningar från programmets lärare. Antal studenter som senare anslöt till det mer omfattande informationstillfället var 10 st, alla från BMA programmet. Studenterna ombads att skicka in en intresseanmälan med en beskrivande motivering till mentorskap. Antal inkomna intresseanmälningar var 6 st och alla 6 ansågs lämpliga som mentorer. Lämpligheten bedömdes efter generellt uppförande, prestation och ansvarstagande från tidigare kurser. Introduktion (eller snabbutbildning) om mentorskap gavs till dessa 6 studenter och omfattade 2h. Introduktionen hade fokus på mentorskapets uppgift, förhållningssätt, upplägg och genomförande.

Introduktion och rekrytering av studenter till MG.

I början av kursen *Sjukdomslära med farmakologi* och i anslutning till en schemalagd föreläsning informerades målgruppen om MG av deltagande lärare. För vidare planering ombads studenterna, efter informationen, att anmäla ev. intresse för att delta i dessa MG via en intresselista. Intresset var relativt stort, 45 studenter (22 Rtg och 23 BMA). Därefter skapade vi 6 st grupper med 7 - 8 studenter i varje grupp, hälften BMA- och hälften RtgSSK-studenter. Vi hade under planeringen av projektet gjort ett val att ha blandade MG. Grupperna anslogs på kursens plattform på Blackboard med uppmaning till studenterna att avanmäla sig om intresset för att delta inte längre fanns. Inkom ingen avanmälan var deltagandet bindande. Uppskattningsvis avanmälde sig 3-4 studenter och ungefär lika många efteranmälde sig med önskan att få delta.

Totalt genomfördes planerade 4 träffar med varje grupp och mentor. Till den första kallade mentorn och tid för de tre andra bokades av resp. grupp gemensamt. Likaså avgjorde varje grupp vad den ville diskutera vid nästkommande träff. Vid den första träffen låg fokus på studiegruppens resp. mentors funktion och vad man ville uppnå. Ett kontrakt liknande det för basgrupper inom läkarprogrammet formulerades. Kursstoff, komplexa sammanhang och mekanismer, studietekniker, erfarenheter m.m. var frågor som vi uppmuntrade.

Utfall

Mentorernas reflexioner:

Under projektet hade vi löpande kontakt med mentorerna. Några av dem signalerade en osäkerhet kring sin roll och uppdrag och vi hade samtal kring detta. De kände stort ansvar och där försökte vi stötta och få ribban på en rimlig nivå. Efter kursavslut genomfördes en muntlig värdering där 5 mentorer deltog (bilaga 1). På frågan vad som varit bra, svarade mentorerna på liknande sätt som de deltagande studenterna; Träffarna blev ett bra forum för studenterna att lära sig. Studenterna gavs möjlighet att träffas och diskutera student

till student och identifiera kunskapsluckor. De lärde sig på "ett annat sätt". Studenterna gavs möjlighet att ställa frågor vilket ledde till bra repetitionstillfällen, vilket dessutom bidrog till insikt om vad de behövde plugga på. De fick också stöd i att strukturerna studierna på ett bättre sätt. På frågan till mentorerna vad som kunde förbättras, gavs svaret; fler inplanerade träffar, minst 5-6 st, med en bättre planering av träffarnas schemaläggning. Studenterna behöver få en tydligare information innan MG startar och en grupp bör utgöras av 4 - 5 personer. Mentorerna tyckte att det var svårt att inte rätta studenterna under deras diskussioner och ett mer utvecklat mentorsstöd efterfrågas. På frågan om mentorerna kunde tänka sig vara mentor i framtiden svarade 4 av 5 ja och den femte som svarade nej tyckte att engagemang och disciplinen hos gruppen hen ledde var alltför dåligt vilket gjorde arbetet svårt och stressande.

Vilka studenter sökte sig till MG?

För BMA-programmet var det i majoritet studenter som tidigare klarat tentamen i fysiologi under T1 som sökte sig till MG. Hos RtgSSK-studenter var det tvärtom, studenter som inte klarat tentamen sökte sig till MG medan studenter som klarat tentamen i fysiologi i större utsträckning avstod från att delta.

Hur deltog studenterna och vad var deras upplevelse av MG?

Hälften av studenterna som anmält sitt intresse att delta, deltog aldrig kontinuerligt aktivt i MG. Av de studenter som var aktiva i grupperna, var BMA-studenterna dubbelt så många som Rtg-studenterna. I en anonym enkätutvärdering (bilaga 2) svarade totalt 21 studenter varav 17 som deltagit i MG. Av dessa svarade 4 st att de deltog alla fyra gånger, 7 st deltog tre gånger och 4 st två gånger. Anledningar till att inte delta var att de var bortresta, sjuka eller att tiderna inte passade. På frågan vad som varit bra resp. dåligt med MG svarar studenterna, sammanfattningsvis att det "hjälpste till att komma igång med pluggandet i tid" och att de "kunde dela kunskap med varandra" och det som var dåligt var framförallt frånvaron av studenterna i gruppen vilket gav små grupper och begränsade utbytet.

Analys

Vi tror på MG för att skapa bättre förutsättningar i lärande och utveckling för våra studenter. Att skapa en välfungerande studiegrupp, där disciplin och respekt för varandra och eget ansvar är grundläggande och en förutsättning för kunskapsutbyte studenter emellan och något som vi beaktar, tar på stort allvar och kommer arbeta aktivt med i framtiden. Projektet har visat på de olika förutsättningar studenterna har att ta till sig viss given kunskap inom medicin, bl.a. beroende på vilket program som studenterna läser vilket kan avspegla vilka antagningskrav och förkunskaper som gäller. Det var tydligt att många studenter från RtgSSK-programmet som hade problem med att klara fysiologin i T1 sökte sig till MG och det är också tydligt att dessa studenter sedan, i större utsträckning än BMA-studenterna, ej deltog aktivt i grupperna. Med förebilder i mentorer från RtgSSK-programmet tror vi att RtgSSK-studenters engagemang och intresse skulle varit större. Mentorerna förmedlade vikten och betydelsen av kunskapen inför kommande kurser. Detta blev tydlig för studenterna inom BMA programmet men kanske inte lika tydlig för RtgSSK-studenterna. Många av studenterna som söker sig till såväl BMA- som RtgSSK-programmet har olika etnisk bakgrund vilket är positivt då det speglar de patienter de kommer att möta. Men det innebär även att många har en sämre språklig förutsättning att ta till sig undervisad kunskap, vilket naturligtvis påverkar studieresultaten, se även UKÄ 2017:17. Av mentorerna hade endast en annan etnisk bakgrund och i den MG verkar det aktiva deltagandet vara större bland RtgSSK-studenter med utländsk bakgrund. I framtida upplägg av MG kommer rekrytering av mentor från RtgSSK-programmet att prioriteras till RtgSSK-studenter. Vi tror också att avhoppet från studiegrupperna handlar mycket om svårigheter, motivation och omognad att ta till sig kunskap och ansvar för sina egna studier, under första året. I framtida mentorledda studiegrupper bör därför upplägget utsträckas i tid och inkludera fler träffar och att grupperna i början är mer uppstyrd och guidande av oss lärare, för att succesivt implementera ett arbetssätt för att utveckla studiegrupperna att arbeta självständigt med större eget ansvar.

Referens: Universitetskanslersämbetet. (2017). Tidiga avhopp från högskolan. Analyser av genomströmning på de tio största yrkesexamensprogrammen. In Universitetskanslersämbetet (Ed.), (pp. 5-45)
<https://www.uka.se/download/18.2b48d4bc15ec792491a331e/1507896110834/rapport-2017-10-12-tidiga-avhopp-fran-hogskolan.pdf>